Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Tatiana Sîrcu

Dosarul nr. 2r-2356/24
(2-24068040-02-2r-14082024)

D E C I Z I E

23 ianuarie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Ala Malîi și Roman Pascari

examinând, fără participarea părților, recursul declarat de Chicu Valeriu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Chicu Valeriu împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului,

împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 27 iunie 2024 prin care s-a refuzat în primirea cererii de chemare în judecată înaintată de Chicu Valeriu împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului,

a c o n s t a t a t:

Poziția instanței de fond:

1. La 20 iunie 2024, Chicu Valeriu s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului.
2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 27 iunie 2024, în temeiul art. 169 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, s-a refuzat în primirea cererii de chemare în judecată înaintată de Chicu Valeriu împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, fiindu-i explicat lui Chicu Valeriu că refuzul de a primi prezenta cerere de chemare în judecată exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant, cu aceeași acțiune împotriva aceluiași pârât, cu același obiect și aceleași temeiuri.
3. Pentru a dispune astfel, instanța de fond a constatat că potențialul reclamant Chicu Valeriu a formulat prezenta cerere, invocând calitatea sa de condamnat, contestând condițiile în care a fost deținut și evidențiind afectarea gravă a drepturilor sale, garantate de art. 3 CEDO, iar potrivit art. 473^2 alin. (1), 473^3 alin. (1), 473^4 alin. (3), 473^4 alin. (5^1) Cod de procedură penală această categorie de cereri se judecă în procedură penală, fiind de competența judecătorului de instrucție.

Solicitarea recurentului:

4. Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, la 8 august 2024, Chicu Valeriu a depus recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 27 iunie 2024, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii prin care s-a refuzat în primirea cererii de chemare în judecată înaintate împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, cu restituirea cauzei la rejudecare la faza de primire a acțiunii.

Argumentele părților:

5. În motivarea recursului, Chicu Valeriu a menționat că instanța eronat a concluzionat asupra faptului că cauza respectivă ține de competența judecătorului de instrucție, deoarece reclamantului i-a fost violat dreptul la viața privată conform art. 8 CEDO și, în consecință, i s-au cauzat suferințe morale și psihologice contrar art. 3 CEDO, obiect reclamat în prezenta cauză.
6. Astfel, în asemenea cazuri judecătorul de instrucție nu este competent să examineze cererea privind condițiile proaste de detenție, instanța urmând a primi spre examinare acțiunea.

Termenul de declarare a recursului:

7. În conformitate cu prevederile art. 425 Cod de procedură civilă *,,termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii”.*
8. Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru, constatând că se contestă încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 27 iunie 2024, conchide că recursul declarat de Chicu Valeriu la 8 august 2024 a fost depus în interiorul termenului legal.

Aprecierea instanței de recurs:

9. Analizând legalitatea și temeinicia încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate de recurent și a materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide că recursul urmează a fi admis și casată încheierea contestată, reieșind din considerentele ce succed.
10. Conform art. 424 alin. (l) din Codul de procedură civilă *,,curțile de apel examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de judecătorii”.*
11. În condițiile art. 426 alin. (2) şi (3) din Codul de procedura civilă *,,recursul se depune la instanța a cărei încheiere se atacă. Recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității şi fără participarea părților”.*
12. În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă *,,instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.”*
13. Din materialele cauzei s-a constatat că la 20 iunie 2024 Chicu Valeriu s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, solicitând constatarea

violării art. 8 CEDO în urma limitării de către administrația Penitenciarului nr. 17-***** a drepturilor sale de a avea întrevederi cu persoanele apropiate; constatarea violării art. 3 CEDO în urma aplicării sancțiunii disciplinare contrar legii, tratament degradant și cauzarea suferințelor morale considerabile de către administrația penitenciarului nr. 17 – *****, precum și repararea prejudiciului moral.

14. Totodată, la materialele cauzei Chicu Valeriu a prezentat actele judecătorești emise de judecătorul de instrucție în temeiul cărora își susține pretențiile, prin care se atestă că Chicu Valeriu a depus plîngere la judecătorul de instrucție, pe marginea plângerii sale fiind emisă o soluție irevocabilă.
15. În contextul pretențiilor înaintate, Colegiul civil reține că potrivit art. 5 alin. (1) și (2) Codul de procedură civilă *„orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime. Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistenţă, imperfecţiune, coliziune sau obscuritate a legislaţiei”.*
16. Conform art. 169 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă *„judecătorul refuză să primească cererea de chemare în judecată dacă cererea nu urmează a fi judecată în instanţă judecătorească în procedură civilă”.*
17. Instanța de recurs observă că instanța de fond a motivat soluția de refuz în primire a cererii de chemare în judecată înaintată de Chicu Valeriu împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea violării art. 8, 3 CEDO și repararea prejudiciului moral, prin faptul că Chicu Valeriu, în calitatea sa de condamnat, reclamă condițiile de detenție în care a fost deținut, acțiuni ce sunt de competența judecătorului de instrucție, urmând a fi judecată în procedura penală.
18. Colegiul reține că, într-adevăr, Chicu Valeriu în acțiunea depusă a invocat faptul că de către administrația Penitenciarului nr. 17-***** i-a fost îngrădit dreptul la întrevederi, a avut parte de un tratament degradant prin acțiunile calomnioase ale personalului penitenciarului, fiind învinuit ilegal și nefondat de nesupunere și injurii, însă, atestă că prima instanță greșit a raportat obiectul acțiunii la prevederile art. 473^2 alin. (1), 473^3 alin. (1), 473^4 alin. (3), 473^4 alin. (5^1) Cod de procedură penală și a conchis asupra refuzului în primirea cererii de chemare în judecată înaintate de Chicu Valeriu împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, or Chicu Valeriu în drept și-a întemeiat acțiunea pe prevederile nu numai a art. 3, dar și 8 și 13 ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, solicitând constatarea violării drepturilor sale prevăzute de Convenție și, ca urmare, compensarea prejudiciului moral.
19. Aşadar, Constituţia Republicii Moldova stabileşte în art. 4 că dispoziţiile constituţionale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanţă cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care R. Moldova este parte; în cazul existenţei unor neconcordanţe între instrumentele internaţionale privitoare la drepturile fundamentale la care Republica Moldova e parte şi legile sale interne, prioritate au reglementările internaţionale.
20. Articolul 13 din Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale stabileşte că orice persoană ale cărei drepturi şi libertăţi recunoscute de Convenţie au fost încălcate are dreptul să se adreseze efectiv unei

instituţii naţionale, chiar şi atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acţionat în exercitarea atribuţiilor lor oficiale.

21. Obiectivele acestui articol sunt de a ,,oferi un mijloc prin care persoanele pot obţine compensaţii la nivel naţional pentru încălcarea drepturilor lor prevăzute de Convenţie înainte de a pune în mişcare mecanismele internaţionale de înaintare a plîngerilor la Curtea de la Strasbourg" (cauza Kulda c. Poloniei, 2000, §152).
22. În sensul art. 13 din Convenţie, termenul ,,recurs efectiv" urmează a fi privit nu ca o cale de atac instituită prin lege, ci ca un remediu real instituit la nivel naţional, conform căruia o persoană considerată victimă a unei violări ale drepturilor sale prevăzute de Convenţie poate ataca în faţa instanţelor judecătoreşti pretinsa violare.
23. În acest sens, Colegiul conchide că Convenţia Europeană constituie o parte integrantă a sistemului legal intern şi, respectiv, urmează a fi aplicată direct ca oricare altă lege a Republicii Moldova cu deosebirea că Convenţia are prioritate faţă de restul legilor interne care îi contravin, și respectiv avînd în vedere art. 13 din Convenţie, judecătorul urmează a soluționa acțiunea aplicând direct prevederile Convenţiei şi jurisprudenţa Curţii Europene.
24. Așa dar, instanța de recurs ajunge la concluzia că la etapa verificării întrunirii exigențelor prevăzute de lege a cererii de chemare în judecată înaintată de către Chicu Valeriu împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, judecătorul a omis aspectele menționat supra, circumstanță ce a generat adoptarea unei soluții greșite.
25. Deci, reținând ca fiind întemeiate argumentele recurentului cu referire la netemeinicia refuzului în primire, în situația în care acest instrument procedural a fost utilizat defectuos, Colegiul conchide lipsa temeiurilor care ar justifica menținerea încheierii din 27 iunie 2024 de instanța de fond.
26. În acest sens, Colegiul civil reține că accesul liber la justiție constituie un aspect inerent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, care cuprinde mai multe relații şi drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină, or, fără un acces efectiv la instanță, drepturile oferite justițiabililor ar fi iluzorii.
27. Astfel spus, dreptul de acces la justiție este înțeles ca un drept de acces concret şi efectiv, presupunând ca justițiabilul să beneficieze de o posibilitate clară şi concretă de a contesta un act ce aduce atingere drepturilor sale.
28. Reieşind din cele menţionate supra, Colegiul ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, a casa încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 27 iunie 2024, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată în același complet de judecată, la etapa de primire a cererii.
29. Din aceste raționamente, în conform art. 423-427 lit. b), 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,-

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Chicu Valeriu.

Se casează încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 27 iunie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Chicu Valeriu împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată la Judecătoria Chișinău (sediul Centru), în același complet de judecată, la etapa de primire a cererii.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului Ruxanda Pulbere

Judecătorii Ala Malîi

Roman Pascari